Hegedüs a háztetőn – Borisz Godunov – Orwell: Állatfarm – Akutagawa: A vihar kapujában

Nehéz évad előtt

Szezonnyitás a kaposvári színházban

(Munkatársunk telefonjelentése)

Évadnyitó társulati ülésen találkozott péntek délelőtt a Kaposvári Csiky Gergely Színház 93 tagú társulata. Babarczy László igazgató ismertette az új évad műsortervét, feladatait. A darabcímeket és szerzőket tekintve igazolva láthatjuk szavait: igen nehéz évad elé néznek Kaposvárott, minthogy az 1989/90-es évadra meghirdetett művek bemutatási idején nem kívánnak változtatni.

E szerint: az évad szeptember 22-én indul Marivaux két egyfelvonásosával *(Rabszolgák szigete* és *Aszszonygyarmat)*, Sophie Loucachewsky francia vendégrendezőnő állítja színpadra. A továbbiakban, szeptember 27-én Weöres Sándor: A holdbéli csónakos című mesejátéka Babarczy László (Gyermekszínház), októberben R. W. Fassbinder; Petra von Kant keserű könnyei című színműve Jordán Tamás (Stúdiószínház), Sólem Álechem – Joseph Stein – Jerry Bock – Eőrsi István: *Hegedűs a háztetőn* című musicalje, Bezerédy Zoltán és decemberben: Schiller: *Ármány és szerelem* című drámája Mohácsi János rendezésében kerül bemutatásra.

Az évad második felében Puskin: *Borisz Godunov* című történelmi tragédiája, Akutagawa–Spiró György: A vihar kapujában című színpadi játéka (Stúdió); E. Kästner–Fekete Katalin: *A két Lotti* (Gyermekszínház), valamint George Orwell–Peter Hall–Richard Peasley: Állatfarm című musicalje szerepel a műsorrendben.

Csaknem valamennyi színész színpadra lép a nagy érdeklődéssel övezett Hegedűs a háztetőn-ben, amelynek abszolút férfi főszerepét, a tejesembert, a most visszaszerződött Helyei László játssza. A társulatnak négy új fiatal tagja van, és visszaszerződött Kaposvárra Csernák Árpád és Eőrsi István dramaturg is.

Mint az igazgató bejelentette, szeptember végén négynapos vendégjátékra utaznak a Népszínházba. A Marat halálát és a Kurázsi mamát adják elő két-két előadásban.

A színház új szellemű társulatát – 1971-ben Zsámbéki Gábor főrendezővel – megalapító, 1973-ban elhunyt Komor István igazgató emlékére hosszabb ideje a társulat színművész tagjai minden évadnyitó társulati ülésen titkos szavazással *Komor István-gyűrűt* ítélnek oda valakinek, akit elmúlt évi művészi eredményei és emberi magatartása révén a legjobban tisztelnek.

A Komor-gyűrűt az idén Gyuricza István színművész vehette át.

A társulati ülést és szavazást követően megkezdődtek A holdbéli csónakos próbái.

Az évadnyitáson részt vett és felszólalt dr. Gyenesei István, a Somogy Megyei Tanács elnöke. Babarczy igazgatóval mindössze ketten ültek a színpadon. Az újításnak osztatlan sikere volt.

W. E.

Panoráma

Hável díja

Vaclav Hável, a cseh irodalom modern reprezentánsa kapta meg az NSZK könyvkereskedők idei Béke-díját, 25 ezer márkával.

*

Bogotai Bartók

Bogotában megalakult a Bartók Béla Egyesület. Ez az első spanyol nyelvű ország, ahol középiskolában is tanítják Bartók műveit ének- és zenetörténet tantárgy szerepében.

„Századunk 80 százalékos veszteséget szenvedett"

Halottak a Dnyeper mellett

A kezemben tartott fotóról — talán 5x7 centiméteres — fotóskollégáim megpróbálnak nagyítást készíteni. A betűk a fejfákon valószínűleg elmosódottak lesznek, s az emlékezet homályába vesző félévszázados múlt dereng csak a felvételről. A fényképet 1941 nyarán készítette valaki, Dnyepropetrovszk mellett. Azokról a sírokról, ahova a bajai 152. számú kerékpáros utász-század első halottait temették. Öt magyar katonát a budapesti gyorshadtestből, Póczi Ede századából.

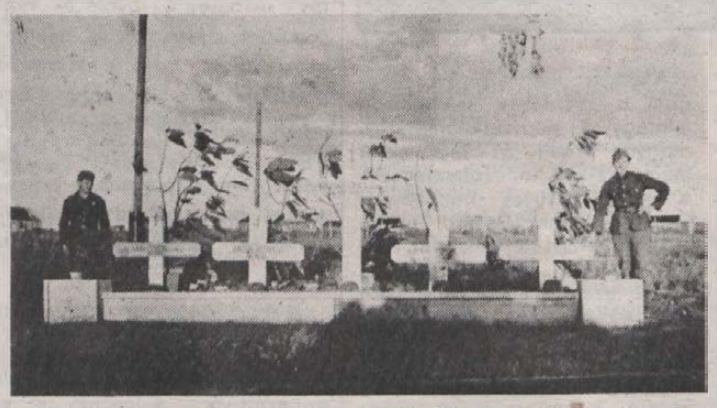

Wunderlich Jánosból visszaszoríthatatlanul csuklik fel időnként a sírás. A nyolcvanadik éve felé közelgő, jónevű pécsi nyugdíjas vízvezetékszerelő csak egy noteszt és ezt az apró fotót teszi az asztalra kertvárosi lakásában, amikor arra kér: segítsek volt bajtársai hozzátartozóinak a felkutatásában.

A közelmúltban hallotta a tévében: a Don-kanyarba, ahol annyi magyar katona veszett oda, vonat indul Magyarországról az elesettek sírjaihoz. Végül a vonat nem ment el – a fotót azonban Wunderlich János nagyító alá tette, hogy elolvashassa, pontosíthassa azok nevét, akiket a keresztfával jelölt halmok alá temettek.

– Én szögeztem le a koporsójukat...

Százada 1941 első felében még Délvidéken volt. Hazajöttek, gondolták hosszabb időre, de két hét múlva – alig azt követően, hogy június 22-én a németek megtámadták a Szovjetuniót – jött a parancs: irány kelet. Június 23-án – meséli Wunderlich János – már útra is keltek a bajai Türr István laktanyából a 152-es utászok. Öt nap múlva Volonconál átlépték a határt.

Dnyepropetrovszknál álltak meg először hosszabb időre. Közben harcba sehol sem keveredtek. A folyó azonban komoly akadályt jelentett: kétszintű hídját a szovjetek felrobbantották, az átkelést az utászoknak kellett biztosítaniuk. Csakhogy a Dnyeper gyorsvizű és széles folyó. Egy gyaloghidat – több mint 1000 fát vágtak ki hozzá a 152-esek – sikerült csinálni, a közeli vasgyár melletti műhelyben pedig készültek a ponton-tagok, hogy átszállíthassák a harci járműveket.

– Már korábban belőtték a hidat az oroszok. Alighogy elindult a partról egy pontontag, már jött a tüzérségi lövedék. Centire pontosan tudták, hova kell lőni. Sok ember meghalt. Századunk 80 százalékos veszteséget szenvedett, le kellett váltani, a tolnanémediek érkeztek helyünkbe.

Könnyeivel küszködve meséli az idős ember: a század maradékát felsorakoztatták. Kinek van négy családja? Kinek három? Akkor már ő is feltartotta a kezét: három kislánya és felesége várta otthon. Hazajöhetett. Később még egy lánya született.

– Ha csak őket számolom, meg a hat unokámat, tizen lennének, akik engem gyászolnának – ha én maradok ott és ha megtudták volna valamikor is, hogy hol... Már csak azért is érzem úgy, hogy meg kell keresnem Gullner hadnagy, Kuráth tizedes, Pintér őrvezető és a másik két halott hozzátartozóit – ha vannak –, hogy elmondhassam: én temettem el őket a Dnyepernél a Dnyepropetrovszk melletti vasgyár szamszédságában, ahol akkor egy kis homokos domb volt, ahova a sírokat mélyítettük. Csaknem ötven éve már, 1941 nyarán. Pontosan emlékszem a helyre...

Magam is nagyító alá teszem a fotót. A legnagyobb kereszt a középső: *Gullner Gyuláé*. Mellette balra az első sirban *Pintér József*, a szélsőben *Tarr Ferenc* nyugszik. A hadnagy jobbján *Kuráth József* (az ő neve – nem jól olvasható – lehet Kuráth is), ömellette pedig *Horváth István* alussza örök álmát.

(Szerkesztőségünk készséggel továbbítja Wunderlich Jánosnak a hozzátartozóikat megtalálni vélők jelentkezését.)

Mészáros Attila

A veszprémi újságírónők szerelemgyereke

Ez-az nőknek

Januártól húszezer példányban

Szinte naponta születik egy-egy új lap országunkban. Hol ebben, hol abban a városban, megyében hallatja erős, tiszta vagy éppen gyengécske, elhaló hangját egy-egy újszülött újság. Szeretettel bábáskodnak körülötte létrehozói, örülnek az ismerősök, az irigy szomszédok pedig gyanakodva kicsinylik a jövevényt: Na, ez se viszi sokra!

Az a lap, melynek kedvéért tollat ragadtam, éppen négyhónapos, már megerősödött annyira, hogy be lehet mutatni a szélesebb közönségnek. A maga nemében páratlan gyermek: az egyetlen regionális női magazin hazánkban. A neve: Ez-az nőknek. Születési helye: Veszprém. Furcsasága, hogy továbbra is a babapárhuzamnál maradjak: csupán anyja van. Abból viszont mindjárt kettő: Horváth Éva főszerkesztő és helyettese Barta Éva. Vele beszélgettem a lapról.

– Mi, kolléganők sokszor megbeszéltük a családi dolgainkat, gondjainkat a gyerekekkel, ki mit főzött vasárnap, apróságokat, tudod, ahogyan ez lenni szokott minden munkahelyen. Mígnem fölvetődött az ötlet, hogy csináljunk egy politikamentes, családcentrikus, nőknek szóló újságot. Ez a veszprémi újságírónők szerelemgyereke – meséli Barta Éva, aki főfoglalkozásban az MTI megyei tudósítója. – Egy hónap alatt megszerveztük, amit látsz, már a negyedik számunk, egyelőre havonta jelenünk meg.

– Hány példányban és ki a kiadótok?

– Az első szám tízezerben jelent meg, a másodikat már, a posta kérésére, felemeltük 15 ezerre, januártól pedig 20 ezer lesz a példányszámunk. A Veszprém Megyei Lapkiadó Vállalat a kiadónk, és azt tudom, hogy már az első számtól nyereségesek vagyunk.

– Mi mindennel foglalkoztok? Mit értesz a politikamentesség alatt?

– Az első számunkban úgy fogalmaztuk meg az alapelvünket, hogy mindennel foglalkozunk, ami az emberek testi-lelki egészségével kapcsolatos. A politikum az írásokban természetesen jelen van, de mi nem kötelezzük el magunkat. Ha kérik a pártok, a programjaiknak helyet adunk, eddig a szociáldemokratákkal és a szabaddemokratákkal vettük fel a kapcsolatot. Petrasovits Annával, az SZDP képviselőjével készítettünk egy interjút is, ők komoly nőmozgalmat kívánnak létrehozni. De készül interjú Solt Ottíliával, Beke Katával...

– A családcentrikusságot érzem a lapotokon, amennyiben bárkiről is írtok, e körül forog a beszélgetés, sok hasznos gyakorlati tanáccsal is szolgáltok a házimunkához, a gyerekneveléshez, a magunk karbantartásához. A vidékiességet viszont nem érzem, és ezt jó értelemben gondolom.

– Úgy foglalkozunk a helyi ügyekkel, hogy megnézzük az országos vetületét, és fordítva; az országos ügyek mellé is hozzuk a helyi példát. Meg szeretnénk őrizni a regionális voltunkat – például egy színészről is akkor írunk, ha köze van Veszprémhez, vagy Észak-Dunántúlhoz – de nem szeretnénk periférikus témákkal jelentkezni.

Az Ez-az nőknek, női magazin ugyan, de az egész család számára érdekes olvasmány. Népszerűségét mutatja, hogy „anyái" mellé hamarosan patronusokat is szerzett, orvosok, pszichológusok, református lelkészek személyében. A veszprémi kórházban baráti kör alakult, a megye művelődési házaiban pedig egyre-másra szaporodnak az „Ez-az" klubok.

Bár országosan terjesztik a lapot, Baranyába nem nagyon jut belőle. Januártól viszont elő lehet fizetni rá, ára havonta tizennégy-ötven.

Müller Zsuzsanna

Rádió mellett...

Bizonyára akad olyan, aki a „vita" lényegét jobban, átfogóbban magyarázza, ám jómagam csupán tapasztalataimra hagyatkozhatok. Évtizedek során megszámlálhatatlan gyűlésen, ankéton, tárgyaláson vettem részt és mondhatom, gyakran dühítő unalom fogott el. Néztem az egykedvű arcokat, a szemközti falra irányított pillantásokat, vagy a lehajtott fejeket, amint elmélyülten bámulták a jegyzetfüzetet, amelyre egy sort sem írtak, inkább mértani alakzatokat rajzolgattak és oda sem figyeltek a monoton beszámolóra. Legföljebb akkor néztek fel, amikor az elnöklő valaki bejelentette: „A vitát megnyitom." A vita, nem volt vita. Csak ismétlés és helyeslés és „csatlakozom az előttem felszólalóhoz...", vagy ha valaki mégis kilépett a sablonból, csupán csak túllihegte a lelkes előadót. És ha netán akadt olyan hallgató, aki új hangot – netán kritikai hangot ütött meg – a lezajlott gyűlés vagy ankét „értékelői" akképpen summázták az összejövetel hangulatát: „No igen, mindig akad egy-egy renitens, aki kötözködik." Aki indulatos volt, azt demagógnak, hőbölgősnek bélyegezték. Pedig indulatok nélkül nincs vita, csak langyos és értelmetlen szövegelés.

Ez viszont napjainkra kiment a divatból, hála az égnek, de főként a kibontakozó demokráciának... Most aztán az indulatok hiányára nem panaszkodhatunk: érzelmektől fűtött – túlfűtött – vélemények csapnak össze gyűléseken, lapokban, rádióban, tévében országszerte és miért is ne tételeznénk fel e megnyilvánulások zömében a jó szándékot? Mondom, zömében, tehát nem minden esetben. Sajnos –, ahogy mondani szokás – elszabadulnak az indulatok és a józan gondolatok helyébe lép a rágalmazás, a sértés, a csúfolkodás és a rosszindulat. A hét szerdáján a pécsi sportcsarnok megtelt bányászokkal. A demonstráció számukra szinte életfontosságú volt: mi lesz velük, mi lesz a bányával? Kíváncsiak az ipari miniszterre, aki a kormányt képviseli. Néhány percig beszél, aztán bekiabálnak, hogy „Hazudik!" és követi a füttykoncert.

Nyavalygások...

És ez már tisztességtelen vita. Akár miniszterről, akár csillésről van szó, nincs jogunk hazugnak bélyegezni bárkit is csupán azért, mert eltérő a véleménye. Pedig meghallgathatták volna, hiszen az esti Napzártában a tévében, olyan kérdésekre is kitért, amelyre a tömeg éppen kíváncsi volt. Tömeg? Ha a sportcsarnokban voltak ötezren, közülük csak ötven ember füttyögessen és sértéseket vágjon a fejéhez, már-már tömegvéleménynek mondhatnók. De nem, a tömeg zöme nem fütyölt, csak azok, akik a „jó balhé" jegyében – mert ugye manapság már mindent lehet – kedvükre randalíroztak. A gúnyos megjegyzésektől némely lap sem tartózkodott – olcsó, jópofáskodó sikerekre törekedve.

A hét elején Komlón egy országgyűlési képviselő ült le visszahívását követelő – természetesen a népakaratra hivatkozva – ellenfeleivel. Elég szomorú, hogy a képviselő kénytelen-kelletlen magával vitt egy jogászt is, aki a joggyakorlatot ismervén kideritheti, mi a rágalmazás, vagy becsületsértés kritériuma. Tudta, hogy néhány ellenfél nem képes saját indulatait megfékezni. Vagyis képtelenek okos fővel, józanul vitatkozni és igazukat be is bizonyitani. Nem az indulatokkal, hanem a rosszindulatokkal van baj. Pedig ők is a demokrácia jegyében ültek le vitára a képviselővel –, de azonmód fel is rúgták. Legyen demokrácia végre és szólásszabadság, de csak nekem! – alapon.

A feltételezett nemes indulat így válik útszéli ócsárlássá. És ez éppen olyan káros a közéletben, mint közelmúlt történelmünk megannyi állelkes, időt rabló értekezleti nyavalygása.

Rab Ferenc

Hitler zsidó tanítványa?

Ephraim Kishont, a magyar származású világhírű zsidó humorista múlt héten ünnepelte 65. születésnapját Tel-Avivban. A 30 könyvéből 26 millió példány német, 7 millió példány pedig héber és más nyelven jelent meg. Születésnapján mondta: „humorom forrása, hogy megtanultam Hitlertől: az emberiség beteg, abszurd és nevetséges!"